

גוט שבת

Gut Sábész

23. évfolyam 15. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 15:39 • י' טבת תשפ"א • 2020. 12. 25. • פרשה ויגש • Szombat kimenetele: 16:51

A zsidó könyvek napja

A hatodik rebbe felbecsülhetetlen értékű kéziratokat tartalmazó könyvtára a hagyomány láncolatának fizikai és spirituális manifesztációja, melyek nélkül nem is volt hajlandó elhagyni a Szovjetuniót. 1985-től az egyik, a hászidizmustól eltávolodott unokája elkezdte eladogatni nagyapja gyűjteményének legértékesebb darabjait a központi Chábád könyvtárból. Amikor ezért kérdőre vonták, azt felelte, hogy a könyvek saját jogos tulajdonát képezik, a nagyapjától örökölte őket.

Az illetékesek azonnal a bírósághoz fordultak, hogy megállítsák. A kérdés, melyet a bíróságnak meg kellett oldania, így hangzott: magánszemély-e a rebbe, aki után a közvetlen leszármazottai örökölnék, vagy a mozgalom „tulajdona”, mely esetben öröksége a mozgalmat illeti.

A mozgalom két neves ügyvédet bérelt fel, a tanúk között

szerepelt Elie Wiesel is. A felperesek tulajdonában volt egy levél, melyben Jozsef Jichák Schneerson rabbi kifejtette, hogy könyvtára nem személyes tulajdon, hanem a mozgalomé. További bizonyítékot jelentett lányának, Chaya Mushka Schneerson rebecennek a vallomása: „A könyvtár a hászidoké, mert az apám a hászidoké volt.”

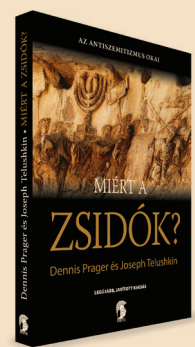
A bíróság 1987. január 6-án hozta meg az ítéletét: „A hatodik rebbe halálakor a könyvtárat nem tartotta saját tulajdonának, hanem átadta azt a felperesnek [Agudas Chasidei Chabad], hogy megőrizzék a Chábád hászidok vallásos közösségének javára” – állt a döntésben.

Brooklynban perceken belül elterjedt a hír. A központi Chábád zsinagógában hét napon át folyt az ünnepség, melynek minden egyes napján beszédet tartott a Rebbe. Azóta tévét 5. (idén december 20.) a zsidó könyvek napja a Chábád naptárában.

Az első évfordulón a Rebbe beszédében hangsúlyozta, hogy nem elég, hogy a zsidó közösség megtarthatta a gyűjteményt, tanulmányozni is kell a könyvet. Arról is beszélt, milyen fontos, hogy minden zsidó háztartásban legyen egy *Chumás* (Mózes öt könyve), egy *szidur* (imakönyv), egy *Tehilim* (Zsoltárok könyve), egy *Tánjá* (az Álder Rebbe könyve, a hászidizmus egyik alapműve), valamint olyan könyvek, melyek a zsidó élet gyakorlati oldaláról szólnak. „A világi konvenciók szerint minél drágább egy tárgy, annál inkább tisztelik: a legkülönlegesebb helyen őrzik, hogy senki meg ne érinthesse, és egészen bizonyosan ne használhassa... A Tóra szerint azonban a szent könyvek győzelmét azáltal érjük el, ha használjuk őket, és még többet tanulunk belőlük. Minél többet használják őket, annál nagyobb tiszteletnek örvendenek, még akkor is, ha a használatból gyűröttek és szakadtak lesznek.”

Megjelent

Dennis Prager és Joseph Telushkin: Miért a zsidók? Az antiszemitizmus okai

Ez a könyv az antiszemitizmus 2000 éves, korokon, eszméken, földrajzi területeken átívelő történetét vázolja fel.

Miért váltak a zsidók a történelem legkitartóbb és legegyetemesebb gyűlöletének a célpontjaivá? Miért tartotta Hitler a zsidók elpusztítását még a világháború megnyerésénél is fontosabbnak? Miért foglalkozik az ENSZ többet Izraellel, mint a világ bármely más országával?

Az antiszemitizmus a történelem legrégebbi és legelterjedtebb csoportgyűlölete: nemhogy csökkent volna a XXI. század elejére, hanem erősödik a világ számos részén. Ezért szükséges megtenni mindent okainak megértése érdekében, mert pontos diagnózis nélkül lehetetlen hatékony gyógymódot találni a kiküszöbölésére.

A *Miért a zsidók?* meggyőző és gondolatébresztő olvasmány. A Minerva kiadó gondozásában megjelent kötetben Dennis Prager és Joseph Telushkin megkísérli felfedni és értelmezni az ókortól a holokausztig és a jelenlegi közéleti krízisig elevenen élő antiszemitizmust.

A könyvek visszatérése, 1987. november (Balról jobbra: Yehuda Leib Groner rabbi, Dovid Raskin rabbi, Abraham Shemtov rabbi és Yehuda Krinsky rabbi)

Hetiszakasz

József Egyiptomban

Szakaszunkban – *Vájjás* (1Mózes 44:18-47:27.) – Jehudá elmondja nagy védőbeszédét, melyben az egyiptomi alkirályt (akiről nem tudja, hogy azonos eltűnt-eladott testvéreivel, Józseffel) hitszegéssel vádolja, felajánlja, hogy ő marad Egyiptomban Benjámin helyett, aki-nél megtalálták az „ellopott” ezüstserleget. Olyan átéléssel ecseteli az ősz apa fájalmát,

ha kedvenc (tízgyermekes...) „kisfia” nem tér haza, hogy József elérékenyül, sírva fakad és megismerteti magát testvéreivel. Utána hazaküldi őket minden jóval, és azt üzeni apjának, jöjjön Egyiptomba, háza népével egyetemben, és legyen a vendége. Ez meg is történik, Jákob „lemeget” Egyiptomba, és a család letelepszik Gósen földjén.

Zsidó híradó

Rabbik támogatják a koronavírus elleni oltást

Izraelben is éles vita folyik arról, hogy vajon a gyors ütemben kifejlesztett koronavírus elleni vakcinák mennyire megbízhatóak és érdemes-e beoltni magunkat. *Smuel Élijáhu* rabbi, a vallásos-cionista közösség egyik legmeghatározóbb alakja kijelentette: „A zsidó törvények szerint meg kell bízunk az oltóanyagokban”.

Élijáhu rabbi, miután komolyan áttanulmányozta az oltás mellett és ellen szóló szakirodalmat, úgy nyilatkozott: „A gyógyszereknek, vakcináknak és az egészségügyi rendszernek köszönhetjük, hogy a várható átlagos élet-tartam 40-50 évről 70-80 évre emelkedett.” Mindezek miatt szerinte hálával tartozunk az egészségügynek: „Ne hallgassunk azokra, akik szidalmaznak a rendszert és azt állítják, hogy rossz szándék ve-

zérli.” Kifejtette: „a zsidó jog álláspontja az, hogy meg kell bízunk a gyógyszerekben, az oltásokban és az egészségügyi rendszerben. Tilos azokra hallgatni, akik megfélemlítik a többieket és a vakcina elutasítására buzdítanak. Ezek az emberek mások életével, sőt feltehetően a saját magukéval is játszanak”.

A lubavicsi Rebbe a maga korában úttörő módon támogatta a gyermekbénulás elleni oltást. Magyarázata szerint az oltások az életet példázzák: a legyengített vagy elölt kórokozók immunválaszt váltanak ki a szervezetben, és ezáltal fejtik ki védő hatásukat. Ugyanígy az élet kisebb-nagyobb kihívásai és buktatói is arra való, hogy megerősítsék a testet és a szellemet egy későbbi, jóval nagyobb kihívással szemben.

József él!

Hetiszakaszunk József testvéreivel való újraegyesülését beszéli el, s azt, hogy milyen körülmények között fedte fel magát számukra a tragikusan hosszú nyúló különválásuk után.

Múlt héten olvashattuk, hogy mikor a testvérek először jöttek Egyiptomba s találkoztak, „József fölismerte testvéreit, de ők nem ismerték föl” (1Mózes 42:8.). A jelenség érthető: megannyi év telt el legutóbbi találkozásuk óta, s az akkor még sima arcú siheder mostanra szakállas, felnőtt férfivá lett.

Fenti írásversnek azonban van egy másik értelmezése is. A haszid mesterek tanítják, hogy Jákob fiai a megélhetésüket tekintve mind a pásztorkodás mellett tették le voksukat, ami egy viszonylag nyugodt, zavartalan elfoglaltság volt. Kint éltek a legelőn, terelték a juhaikat, ezen kívül csak elenyésző mennyiségben volt részük bármiféle szociális érintkezésben, így minden nehézség nélkül szentelheték életük további részét az akadályozatlan Isten-szolgálatnak. József testvérei tudták, hogy a spiritualitás megéléséhez

egy olyan munkát kell válasszanak, mely mentes a zavaró körülményektől, s nem gördít semmi akadályt az Istennek szentelt élet megélésének útjába.

Ezen tekintetben József túlnőtt fivéreire. Igaz voltát még akkor is megőrizte, mikor az akkori világhatalomnak számító Egyiptom alkirálya volt.

József testvérei számára fenti két dolog – a spirituális, Istennek szentelt, élet és a közügyekben való ilyen szintű elfoglaltság – összeegyeztetése annyira elképzelhetetlen volt, hogy képtelenek voltak meglátni az egyiptomi alkirály személyben tulajdon szent életű öccsüket. Sőt, a valóság az, hogy még maga Jákob sem tudta elhinni, hogy fia, ha még él is, képes volt megőrizni identitását.

Ezek alapján érthető, hogy csak mikor értesül róla, hogy fia nem pusztán fizikailag maradt életben, de a tőle örökölt hitét is megtartotta, tudta mondani: „József fiam még él!” (1Mózes 45:28.)

Kovács Jichak rabbinövendék cikke Yitschak Meir Kagan rabbi írása nyomán

Imaidők a következő hétre (december 26-január 1.)

AZ ISTENTISZTELETEKEN MASZK VISELÉSE KÖTELEZŐ!

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 9.15 Reggeli ima, majd süteményes *Kidus*; 12.07 Délutáni ima

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

A KIJÁRÁSI KORLÁTOZÁS MIATT ÚJ IDŐPONT:

Péntek:

16.00 **Miért nem tudta Jáákov elárulni a Messiás eljövételének idejét?**

(Szabó György Menáchem előadása);

17.00 *Kábálát Sábát*, majd süteményes *Kidus*;

18.00 Midrási történetek a hetiszakaszhoz

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat:

9.15 Hetiszakasz a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 17.30 Tanulás

18.00 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.15 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima

Péntek:

17.00 Szombatfogadás

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Péntek:

18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Bajkeverőkből rabbik

A lengyelországi Siedlicében születtem négy évvel a II. világháború kitörése előtt. A háború miatt Oroszországba menekültünk. A nehézségek ellenére apám gondoskodott arról, hogy én és a testvéreim is megfelelő zsidó nevelést kapjunk. Ő maga még a varsói Tomcháj Tmimim lubavicsi jesivába járt, én pedig a Tel Avivban és Lodban működő Tomcháj Tmimim jesivába iratkoztam be, amikor a háború után Izraelben telepedtünk le.

1961-ben házasodtam meg, majd tanítani kezdtem a Kfár Chábádban működő jesivában, ahol a diákok hászid tanulmányokban elért eredményéért voltam felelős. Az ott töltött évek alatt több száz diákkal ismerkedtem meg, akik között természetesen voltak olyanok is, akiknek a viselkedése meglehetősen problémás volt. A tanári értekezleteken mindig megvittattuk, hogy miként lehetne segíteni ezeken a gyerekeken. Én mindig igyekeztem megbocsájtó lenni, és arra próbáltam rávenni a többieket is, hogy tekintsenek el a szigorú büntetéstől. Emiatt kaptam a becenevemet is: én lettem a „berdicsevi”, utalva a Berdicsevből élt Lévi Jichák rabbira, aki csak a jót volt képes meglátni a zsidókban és a „zsidó nép védőügyvédjének” nevezték.

A hetvenes évek közepén egy problémás tanulókból álló csoport ügyében kellett döntést hoznunk. Fegyelmehetetlenek voltak, és a vezetőség azon a véleményen volt, hogy ideje nagyon keményen fellépni velük szemben.

Nem értettem velük egyet, és enyhébb retorziókat javasoltam. Ezzel együtt bizonytalan voltam

magamban. Talán mégis a többi tanárnak van igaza, és szigorúbban kellene velük bánni. Úgy döntöttem, hogy a Rebbéhez fordulok tanácsért.

Moshe Naparstek rabbi (1935–2016) a Kfár Chábádban működő Tomcháj Tmimim jesiva tanára volt több mint ötven éven keresztül. Az interjú 2014 márciusában készült.

Akkoriban évente kétszer látogattam el a Rebbéhez: Szimchát Tórákor és Sávuotkor. A jesiva ügyeit azonban sohasem hoztam fel, mert ez nem az én hatáskörömbé tartozott. Ezúttal azonban annyira érzékenyen érintett a dolog, hogy nem tudtam visszatartani magam. Mielőtt fogadott volna a Rebbe, egy papírra írtam le a konfliktus részleteit. Az utolsó pillanatban azonban inkább zsebre tettem a levelet, és úgy döntöttem, szóban tárom a Rebbe elé a problémát. A Rebbe előtt állva végül nem hoztam szóba az ügyet.

Abban az időben a szukkoti ünnepi csokorhoz szükséges citrusgyümölcs, az etrog természetével is foglalkoztam, és főleg erről beszéltünk. Egy régi hagyomány szerint elsősorban a Calabriában termesztett

etrogokat keresték a hászidok. Ezekkel a gyümölcsökkel azonban volt egy probléma: mivel az etrog nehezen természetű, érzékeny növény, az olasz gazdák

gyakran citrommal keresztették az etrogfákat, hogy ellenállóbb gyümölcsöket kapjanak. Az ilyen etrogokkal azonban nem teljesíthető a szukkoti parancsolat. Calabriában ezért voltak olyan termőterületek, ahol lubavicsi hászidok ellenőrizték a fákat, hogy ne lehessen beoltani őket. A Rebbe arra utasította a küldötteit, hogy vigyenek magokat Calabriából Izraelbe, ott termeszték az etrogokat, s így vegyék elejét a keresztelés problémájának.

Az apósom, Ávrám Smuel Gorelik rabbi volt az első izraeli termelő, aki calabriai magokat ültetett. Később én is bekapcsolódtam a munkába, melyhez folyamatosan a Rebbe tanácsát kértem.

5751-ben (1990), melyet a Rebbe a „csodák évének” nevezett, tisére hónap végén arra kér-

tem a Rebbét, hogy adja nekem azokat az etrogokat, melyeket abban az évben használt, hogy elültethessem a magjaikat Kfár Chábádban. A Rebbe két etrogot adott. Ötvenkét magot találtam bennük, melyekből fákat neveltem. Eleinte csak egy kis területre ültettük ezeket a fákat, és elsősorban lubavicsi hászidoknak adtuk el a gyümölcsüket. Később azonban egyre növekedett az igény, így egy idő után már csak olyan fákat neveltünk, melyek az Rebbe etrogjainak a magjaiból származtak.

Visszatérve a Rebbével folytatott beszélgetésemre: amikor véget ért a találkozó és távozni készültem, a Rebbe intett, hogy még maradjak, és így szólt: „Az oktatási munkával kapcsolatban – az elfogadás és a kedvesség mindig több eredményt hozott. A mai világban pedig ez az egyetlen út, amely sikerre vezethet. Legyen áldás a munkáján!”.

Elképedtem. A Rebbe anélkül adta meg a választ a kérdésemre, hogy azt feltettem volna neki. Egyértelműen kijelentette, hogy igazam volt. Ezeknek a problémás diákoknak csak megengedő hozzáállással lehet segíteni. Megfogadtam a Rebbe tanácsát. Az említett diákok ma mind vezető pozíciót töltenek be a Chábád mozgalomban. Kivétel nélkül.

Moshe Naparstek rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

19:00

Oberlander Báruach

Vasárnap: A koronavírus és a Mezusa háláchikus és misztikus kapcsolata
Hétfő: Zohár, a Ragyogás Könyve, a zsidó misztika alapműve (25)
Kedd: Hászid történetek és mesék (35)
Szerda: Kérdezd a rabbist! (36)
Csütörtök: Hetiszakasz a kabbala tükrében: Jehuda titka: Mitől lesz az ember vezető?

20:00

Mogyeri Jonatán

A zsidó filozófia alapjai

21:00

Faith Aser

Kedd: Zsidó misztika
Csütörtök: Zsidó vallásjog

A zsidó.com Facebook-oldalán élőben

Facebook Tanház

VIRTUÁLIS BÉT MIDRÁS

11 Shares 1.7K Views

Kóser konyha

Kerti grillen
sütött bárányborda

Húsos

Glutén- és tojásmentes

4 darab bárányborda

A páchoz:

½ pohár olívaolaj

Só, durvára őrölt bors,
ízlés szerint3-4 gerezd fokhagyma,
összetörve

Néhány friss rozsmaringág

A pác hozzávalóit egy kis tálban alaposan összekeverjük. A megmosott húst egy órára a pácba áztatjuk. Időnként megforgatjuk a húsokat a lében, hogy az ízek jól átjárnak. A grillben a szent felizzítjuk, és amikor már csak parázslik, a fölé helyezett rácsra tesszük a húst. A báránydarabokat minden oldalukon ropogósra sütjük, és frissen felvágott salátával tálaljuk.

Kérdezd a rabbit!

Szabad-e sábeszkor maszkkal utcára menni? 1. rész

Amióta a járvány miatt a közterületeken is kötelező a maszkviselés, egyre többen fordulnak hozzánk azzal a kérdéssel, hogy szabad-e sábeszkor maszkot hordani.

Mit szabad vinni?

A kérdés alapja az, hogy szombaton nem szabad semmit magánterületről közterületre vinni, illetve közterületen egyik helyről a másikra cipelni. A *Sulchán áru* (RSZ 301:2.) szerint csak az számít cipelésnek, ha úgy viszi az ember az adott dolgot, ahogy azt általában viszik, „de ha felveszi az ember, mint egy ruhadarabot, ahogy szokták viselni, vagy ha nem ruhaként vette föl, de rögzítette a ruhájára vagy valamelyik testrészére dísznek, akkor fel van mentve a bibliai törvény szerint. Van azonban olyan, melynek viselését rabbinikus tilalom tiltja. Vagy azért, mert olyan dísz, amiről elképzelhető, hogy egy nő leveszi, hogy megmutassa barátnőjének és közben cipelni fogja, vagy azért, mert olyan ékszer, ami lazán van rögzítve és könnyen leeshet.”

Mindez nem vonatkozik olyan dolgokra, amit kézben viszünk, akkor sem, ha díszként is funkcionálnak (SÁ RSZ uo. 3.).

Mi a dísz és mi a ruha?

A „dísz” kifejezés sokkal többet takar, mint amit a szó elsőre sugall: a háláchikus megfogalmazás szerint dísz az minden olyan dolog, amit ember visel és szüksége van rá. Például dísznek számít, ha egy beteg ember sábeszkor egy bevált amuletet visel a nyakán gyógyítás céljából (SÁ RSZ uo. 25.).

A „ruha” definíciója szerint nem csak azokat a darabokat jelenti, amit azért veszünk fel, hogy eltakarjuk vagy az időjárástól megvédjük a testünket, hanem minden olyasmi, ami a

testet védi valamilyen kellemetlenségtől. Például, ha az embernek van egy vérző sebe és nem akarja, hogy a testére rászáradjon a vér, mert az kellemetlenséget okozna neki, akkor szabad tapaszt viselnie rajta (SÁ RSZ uo. 10.). Bár van olyan vélemény, ami ezt csak akkor engedi meg, ha maga a tapaszt gyógyító hatású (SÁ uo. 22., 28.), az elfogadott vélemény szerint erre nincs szükség (SÁ RSZ uo. 18. [lásd még 34.]; *Misná brurá* uo. 77., 108.; *Piszké tsuvot* 301:18.). Azonban csak azért, hogy a ruháját megvédje a vértől, nem szabad betapasztania, mivel az nem a teste védelmében történik (SÁ RSZ uo. 10–11.).

Maszk mint ruhadarab

A fentiek alapján, ha az ember azért viseli a maszkot, mert ezzel védeni akarja a többi embert, hogy ne fertőzze meg őket, ha ne adj’ Isten beteg lenne, akkor a maszk nem minősül ruhának, mert nem a saját védelmére hordja (*Vájjismá Mose* responsum, 5780. *Vájákhél-Pkadé*, 1. fejezet Mose Sál Klein rabbi nevében).

Ha viszont azért hordja, mert meg van győződve róla, hogy az valamennyi védelmet ad neki, hogy ne fertőződjön meg, akkor már ruhának minősül (lásd *Minchát Áser – Korona, Sábát* 3. fejezet; *Keter mluchá* responsum 11. fejezet; *Vátéacár hámgáfá*, *Sábát* 2. fejezet), még akkor is, ha igaz az a tudományos álláspont, hogy a maszk csak kisebb részben védi a viselőjét, jobbára a környezetét védi (lásd *Vájjismá Mose* uo. Sámáj Grosz rabbi nevében).

Maszk mint mindennapi viselet

Egy másik szempont, amire lehet hivatkozni, az az, hogy a maszkviselést a hatóságok kötelezővé tették, és hétköznap is mindig így kell járnunk, ami által a maszk ruhának számít és sábeszkor is viselhető.

Arról, hogy a hétköznap kötelezően viselt dolgot lehet sábeszkor is viselni és vele közterületre menni, négy példát tudunk említeni.

A *Sulchán áru* (uo. 23.; RSZ SÁ 24., lásd még *Misná brurá* uo. 83.) a Rómá a bécsi Rabénu Jichák (1180–1250) véleményét idézi, aki arról írt az *Or záruá* című könyvében (*Sábát* 84:3.), hogy amikor a zsidóknak megkülönböztető jelzést kellett viselniük, akkor azt „szabad volt közterületen is hordaniuk sábeszkor, még akkor is, ha nem volt erősen rávarrva a ruhára”. Itt fontos kiemelni, hogy nemcsak azért volt szabad hordani ezt szombaton, mert a ruhához volt rögzítve, hanem azért, mert a hétköznapi viselés miatt önmagában is ruhának számított (*Misná brurá* uo. 83., lásd még *Chelkát Jáákov* responsum OC 96:4.; *Divré Jáciv* responsum 1. kötet 148:7.).

További példának említhetjük a rabszolgát, akinek sábeszkor szabad volt kimennie egy olyan jellel, ami a rabszolga voltát jelzi és amivel egész héten jár (*Or záruá* uo.), ahogy a rabnak is szabad sábeszkor közterületre lépnie bilincsel a csuklóján, mivel mindig ezzel jár (SÁ RSZ uo. 15.).

Végezetül van olyan vélemény is, miszerint amikor a *Sulchán áru* (SÁ RSZ uo. 3.) tiltja a fegyverviselést szombaton, akkor az csak a civilekre vonatkozik. A katonának, aki állandóan viseli, meg van engedve (*Áru* *hásulchán* uo. 51. Lásd még *Chelkát Jáákov* és *Divré Jáciv* uo.).

Ez alapján tehát akkor is szabad sábeszkor maszkot viselni, ha az ember nincs meggyőződve arról, hogy a saját maga számára védelmet nyújt, azért, mert kötelező és hétköznapon is így jár (*Keter mluchá* és *Vátéacár hámgáfá* uo. Lásd még *Erec cvi* responsum 61. fejezet végén).

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,
Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604